

ДМИТРО ЧЕРЕДНИЧЕНКО

КОВЗАНКА

ДМИТРО ЧЕРЕДНИЧЕНКО

КОВЗАНКА

ОПОВІДАННЯ

Для старшого дошкільного
та молодшого шкільного віку

Художник
АНАТОЛІЙ ВАСИЛЕНКО

КИЇВ «ВЕСЕЛКА» 1978

Була у хлопців ковзанка. І чимала, й слизька, і весела, бо завжди бриніла сміхом, особливо коли котрийсь падав на лід. Але ж уранці обов'язково хтось пересипле її піском навскосяк. Ніби й небагато — всього лише стежечку. Та вже пропало діло, бо не шайбу у ворота заженеш, а сторчака. А щоб того не сталося, дерись на п'ятий поверх, набирай у бідончик води й поливай той пісок... аби увечері, коли йтимуть з електрички, знову сварили тебе разом із шайбами, клюшками і ковзанами...

Сказано — нещаслива ковзанка. От у восьмаків (це в тих, що мешкають у восьмому будинку) інша річ — у них ковзанка на пустирі. Але ж туди батьки не пускають гуляти, бо це через дорогу, по якій цілий день сновигають машини.

— Ще під колесо попадеш, — скаже мати.

— Наче я маленький...

— Як великий, збирайся на роботу.

— Е-е, на роботу мені ще рано.

— Ти ж немаленький?!

— Так гуляти...

— То й гуляй собі у дворі...

І знову Андрійкові ця сама нещаслива ковзанка. Хоча, треба сказати, восьмаки й заздять. Он Яшко довготелесий завжди торочить:

— Нам самим утоптувать, вислизкувати, а вам, поки люди пройдуть на роботу, то й ковзанка готова.

— Якби ж піском не пересипали...

— Як мед, то й ложкою? Хочете, щоб і ковзанку вам вичовгали, й ущербу не зробили....

— Якби ж хоч не сварили...

— Ой цяці які... Коли б самі не раз лоба нагріли, не вердували б.

— А ви свою піском пересипте, тоді не тільки лоба на-
грієте... восьмаки-задаваки.

— А ви... а ви... п'ятаки ледачі!

— Ми-и ледачі?! А ви...

Проїхав здоровенний самоскид, загудів, заревів, що не
дав і слова сказати. За ним другий, третій...

— Та ну вас,—махнув рукою Андрійко й почимчикував
до себе на ковзанку.

Ледве розігнався й пустився по крижаному полю, аж тут
ошпарили його, немов окропом:

— То це ти, збитошнику, мені дорогу вигладжуєш, що
й піску не настанчиш?

«О-о-о, її голосочок, двірнички тітки Марії»,—ледве по-
думав, як і впав. «Оце тобі й на! Коли всі катаються, то
наче й не бачать, а тільки я ковзнувся, вже й очі муляю...»
Він підвівся й відсунув з лоба шапку-волоханку: чи ще
хтось приєднається його сварити, чи то й усе.

Коли це прямо на нього дивиться дядько. Але не сердито.
Дивиться, дивиться, а тоді вусом—кив-кив! Андрійко ус-
міхнувся. Той теж. І знову: кив-кив! А тоді пальцем до
себе—раз-раз!—манить.

— Чого?

— Щось скажу.

Причвалав.

Дядько усміхнувся у вуса, а тоді нахилився до Андрійка
й тихо, щоб ніхто не чув, сказав якусь таємницю. І Андрій-
ко аж розсміявся:

— А як?

— Дуже просто,—знову над вухом йому щось каже і
каже.—Зрозумів?

— Ага.

— Отоді вас уже ніхто не сваритиме.

— Ні-і-і,—усміхнувся щасливий Андрійко.

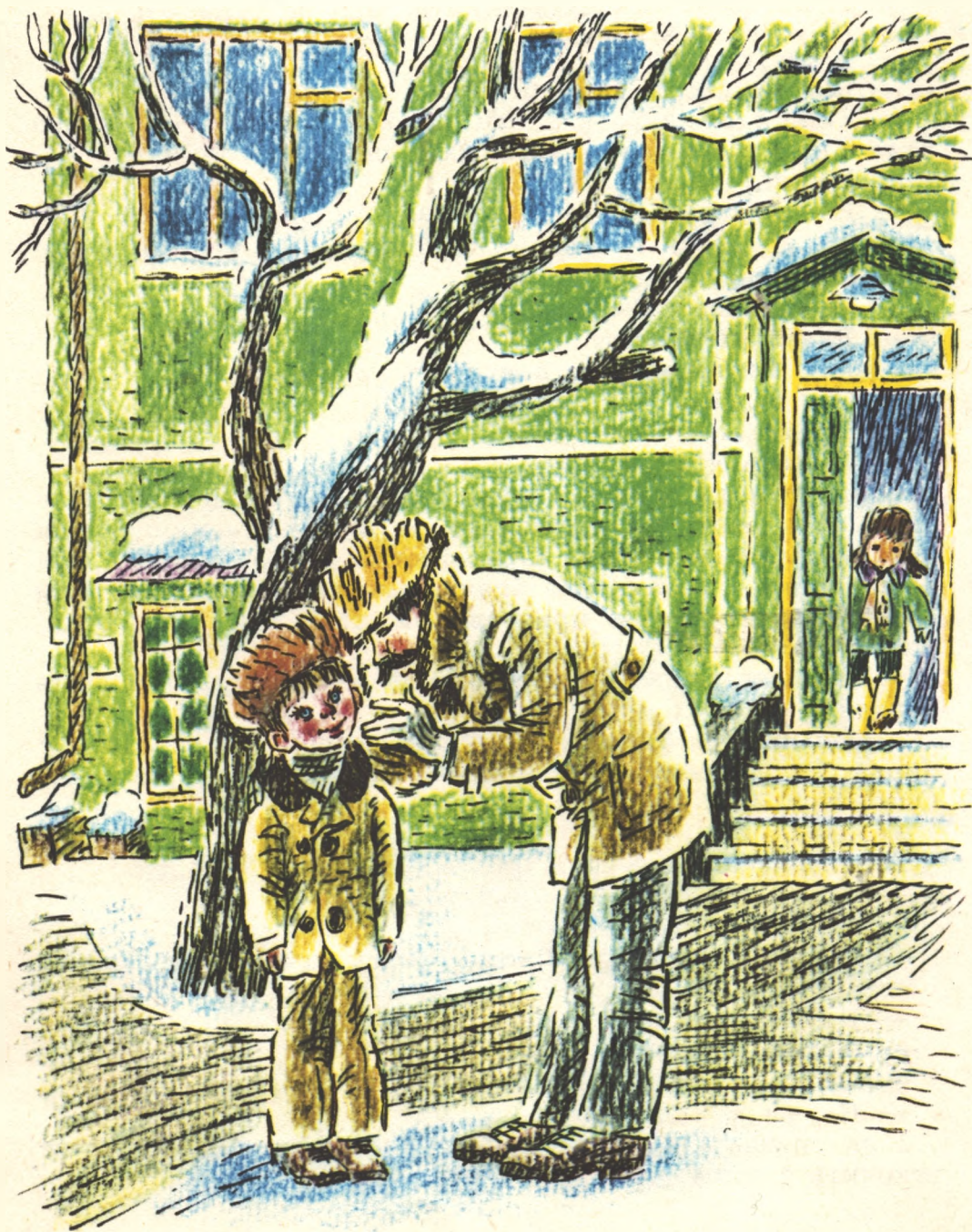
— І не проганятиме.

— Ні-і-і...

Не встиг Андрійко вусатому дядькові подякувати, як уже
й хлопці з-під землі повиростали.

— А що він тобі казав?

— Хто?

— Вусатий, а хто ж.
— Е-е-е, таємниця...
— Що, й мені не скажеш? — спитав Юрко.
— Тільки по-секрету... тобі одному... Ходім.— Андрійко взяв Юрка за руку й одвів подалі, щоб ніхто не чув.
— І мені,— клянчив Михайло.
— Не підходь! — грізно наказав Андрійко. Потім прихилився до Юрка й зашепотів йому прямо у вухо. А очі його блакитні вже сяють.
— Ну, здорово! Скажи?
— Давай же докажу.
Ухопив його шапку за навушник і туркоче...
— Оце воно!..
— Тільки ж мовчок!
— Та ти що!..
Вернулися до Михайла такі раді, але кожного доймала страшенна охота поділитися ще із кимось таємницею, як друг із другом. Особливо Юркові хотілося, бо Андрійко вже ж поділився... А Михайла брали зазидки. Та й усе ж таки образливо: він-то їм приятель чи хто? Тому й просив: розкажіть та розкажіть...
— Ну, вже ходім,— Юрко узяв Михайла за руку й одвів подалі.
— Тільки ж по секрету! — застеріг Андрійко, а сам ізбоку зиркає нетерпляче. А тоді підскочив до них і кричить.— Оце воно!.. Га?!
— Цсс... он Микола...
А Микола біжить, усміхається:
— А мені?
— Що тобі? — спитав Юрко.
— Бачив, як ви секретились. Із дому бачив. То розкажіть і мені.
— Це таємни-и-и-ця,— наполягав Андрійко.
— А мені розкажіть.
— Ох ти ж і впертий,— обурювався Михайло.
— Ну, ви ж мені...
І як ти йому не скажеш, коли він своїми карими як не вскочить у душу.

— Ну, ходім...— зітхнув Михайло.

І одвів за руку подалі, щоб ніхто не чув.

Юрко й Андрійко нетерпляче спостерігали за Миколкою і чекали, що ось-ось він вибухне й задзвенить, та не витримали самі — зірвалися з місця й прожогом кинулись до нього.

— Ну?!

А Миколка — усміхався, й не видно було, чи він захоплюється, чи радіє, чи зовсім байдужий.

Коли це як прорветься:

— Уррра!..— підскочив Микола.

— Цсс!..— гуртом.

— Та ви що?.. Коли ж будемо робить?

— Завтра.

— Та ну!..

— А що?..

— Давайте зараз, поки мороз... Ось побачите, як грім буде,— прошепотів Миколка.

- Гаразд, рівно через годину.
- А сигнал?
- Я свисну...— сказав Андрійко й посварився.— Тільки ж нікому ані мур-мур... Узнаю — не прощу.
- Всі розійшлися.
- Андрійко озирнувся, чи ніхто не підстерігає, та й подався на свій п'ятий, з якого все видно.
- Де Петро? — спитав сестричку Зіну, дитсадошницю.
- А навіщо він тобі?
- Тре. Для нього в нас таємниця є.
- Він ваші таємниці наперед знає...
- Смішна-а ти...
- Така, як ти...
- «Де ж він подівся?» Андрійко підійшов до вікна й по-важно оглянув просторе подвір'я...
- Нічого у вас не вийде,— сказала Зіна.
- Ти про що?
- У вас немає шланга.
- А... хто тобі сказав?
- Сорока на хвості принесла.
- Ні, серйозно?..— Андрійка це приголомшило.— Зіно, скажи...
- Скажу, що ви базіки.
- Ну, знаєш! — паленів хлопець.
- Знаю... де шланг узяти.
- А де?
- Ти там не візьмеш. Як приймете до себе, то скажу...
- Андрійко нічого не відповів, а метнувся надвір.
- Біля ковзанки закрив чотири пальці в рот і свиснув.
- Полу-у-ундра!
- Повилітали, як горобці. Захекані.
- Чого так зарані?..
- Все пропало,— сказав Андрійко.
- Та ти що?!
- Зіна вже знає. А раз вона, то й усі.
- Ти диви... А ніхто ж нікому...
- Коли це з усіх під'їздів висипалась, мов із мішка, галаслива дітвора — до хлопців біжить.
- Уже починаємо? — питають.

— Що?

— Каток.

Ну, чого-чого, а цього ніхто не чекав. Міна! Хоч і не кажи нічого.

— Звідки ви знаєте?

— Е-е, вусата тасмниця,— сказав цибатий хлопець із підборною лопатою в руках.— Я розчищатиму майданчик,— і стрельнув своїми терновими, як ніч, очима, мовляв: зна-а-ємо.

— І я розчищатиму,— сказав другий, тримаючи довгий шматок фанери...

— І я...

Андрійко глянув на цей загін («вуса-а-ата, кажеш?»), а тоді вгору на своє вікно. Там у кімнаті стояла, уже вдягнена, його сестра. Він махнув їй рукою. За мить вона вже виглядала з дверей під'їзду й гукала:

— Двоє хлопців, сюди...

А вони — навипередки.

Андрійко аж спотикнувся, коли побачив, що з комірки тітка Марія (та сама, що сьогодні ж його насварила) разом із вусатим дядьком («кив-кив!») виносять на дрючку великий моток шланга.

— Котрі дужченькі, беріть, удвох або вчотирьох, тільки не підвередіться,— сказала двірничка.

А вони — гуртом. Підхопили, як пір'їнку. Надворі розмотали, один кінець до крана в стіні підтягли, а другий — аж на середину подвір'я.

— Хто змерз, ідіть грітися,— гукав Микола й показував усім разок дрібненьких зубів.

Тітка Марія винесла ще кілька лопат, і мітлу, й віника. Заходилися всі, як муравлики, майданчик розчищати: хто лопатою, хто шматком фанери, хто клюшкою. А Зіна — віником до ладу доводила. От зробили вони величезне деко завдовжки метрів тридцять і завширшки метрів десять, кругом вал із снігу, а всередині — аж до землі дошкребли. Потім тітка Марія підключила шланг, відкрила своїм круглим ключиком кран — та й ну хлопці поливати. А вода збігла в долину, і тільки маленька латочка льодом береться.

— О-о, це довга музика,— сказав Михайло.

— А ти б хотів, аби золота рибка його засклила?

У цей час на третьому поверсі відчинилася квартира і звідти долинув бас:

— Хлопці! Трохи налили, тепер подождіть, хай замерзне, бо витече...

Тоді обізвалася квартира з другого поверху, що була вже відчинена:

— Во-ва!.. Во-о... Не бери снігу в руки, бо простудишся.

— Во'... Во'... а моні хочес? — то Микола.

— Не дражнись, бо матері скажу.

— Тікай — мати йде...

— Ой мамочко, біжу-у...

І всі зареготались. Мати ж його так і стояла грізно (руки в боки) біля квартирки другого поверху.

— Трохи підмерзло, полийте ще, — підказала квартира третього поверху.

А Миколка стоїть собі поливає, його і мороз не бере.

Кожен йому підказує, куди краще спрямувати струмінь. Він же наче тільки й думає: «Не вчи вченого їсти хліба печеного».

— Руки не померзли? — спитала Зіна.

— Ні-і-і,— усміхається.

— Давай ще я,— пропонує Андрійко.

— Трохи згодом. Краще знайдіть щось на ворота.

Зіна почула, як вусатий тричі кашлянув, і побігла до нього. Потім вернулася, взяла кількох хлопців і повела їх за гаражі. Там лежав уже розпиляний зношений скат — якраз на двоє воріт.

— І що то за дядько такий химерний? Де б він тут узявся?.. Тю, і знову зник, наче щезник якийсь.

А крижана латочка росла поволі. Миколка передбачав: коли льоду намерзне так, що вода розіллється по всьому полю катка, тоді швидше діло піде...

— Пхі-і-і, поки катка діждешся, то й кататися не захочеш...— заремствував Михайло.— Я, мабуть, піду...

— Йди, за поли не держимо,— сказав Миколка.

— То й я...

Так одне по одному й розтанули... і залишилося їх усього четверо: Миколка, Андрійко, Зіна і той росленький хлопець, що перший з лопатою прийшов. Звали його Грицем. По черзі вони поливали каток, а в перервах між тим заходилися ще розчищати невеличкий — для дитсадшників, бо Зіна сказала: «І нам каток! І ми хочемо!»

Коли вже залили каток і каточок, хлопці змотали шланг і віднесли його разом з лопатами туди, де брали. А Зіна вартувала, щоб ніхто не проламав ще не готового льоду. Бо тоді доведеться знову поливати, доки струпи потонуть. Стоїть собі пританцьовує, аж це біжить на ковзанах із клюшкою... Михайло:

— Тепер можна й погрітись...

— А зась,— сказала Зіна.— Дома йди грійся на кухні!

— Це ж не ваша вода...

— То праця наша.

І Вовочка дибає. Теж на ковзанах.

— А ти куди? — спитала Зіна.

— Кататься.

— Ти ж катка не робив.

— Ма-а-а-а! Вона не пуска-а-ає.

— Я ось їй,—закричала кватирка на другому поверсі, та в цей час Вовочка упав, то відразу пролунав суворий наказ:

— Ану додому, бо застудишся... Он у снігу весь.

Коли каток став, як скло, біля нього вже зібралося чимало дівчор: і ті, що були повтікали од холоду, і ті, що тільки нагодилися.

— Пускати всіх?..—спитав Андрійко своїх приятелів.

— Хай на свою ковзанку ідуть!..

— А про тітку Марію забули? —спитала Зіна.

— Нда-а...—Андрійко уявив собі, як уся оця юрма знову вичовгуватиме ковзанку, а двірничці—тільки досада, носи та й носи пісок і пересипай стежку... Згадав її добрі сині очі: «Котрі дужченькі, беріть, удвох або вчотирьох, тільки не підвередіться...» Виходить, вона не зла. Просто їй важко було, коли ми допікали їй своєю ковзанкою...—Хай ідуть усі,—сказав Андрійко.

— Уррра!!!—засновигали клюшки, забігали шайби, залементувало раннє надвечір'я.

А на маленькому каточку ходили маленькі ведмежата з довжелезними клюшками і кричали: «Шайбу! Шайбу!», а шайба виприскувала, наче була жива.

Вранці Андрійко підійшов до вікна й глянув на каток:

— А як же його вийняти з-під снігу?

— Як? А отак, як тітка Марія ковзанку,—сказала мати.

— То це ж багато роботи.

— А кому більше? Вам чи тітці Марії?

— Певно, що їй... Ми ж гуртом...

— Якби які добрі, то й тітці помогли б...

За півгодини на катку вже було чимало хлопців та дівчат. Навіть ті, що вчора мерзли, сьогодні прийшли погрітися. Кому не вистачило лопат, фанери, знайшли ялинку, яку хтось уже викинув з хати, і тягали по катку—змітали сніг.

— Ну, як? Лоба нагріли? —і восьмаки обізвалися, Яшко отой довготелесий.

— Нагріли, то й що?

— Тепер не будете вередувати ковзанкою?

— А в нас не ковзанка.

— А що ж?

— Каток.

— Он як!

— А то ж як!

— Нє-є, справді?

— Ну, йди, роздивися.

І знову заздрять восьмаки.

А коли каток уже був чистий, знову десь узявся вусатий дядько. І знову вусом — кив-кив! А пальцем — раз-раз! — манить до себе. Андрійко підійшов. Дядько дав йому новісіньку шайбу в коробочці і клюшку. А тоді нахилився й сказав йому ще одну таємницю.

— Ти що? — Це так Андрійко чужому дядькові на «ти»! Дядько знову йому шепоче.

— А де ж ти вуса взяв?

— Цссс... це ж таємниця...

— А-а-а, ясно,— застрибав Андрійко, схопив вусатого дядька за руку й повів його на каток. І лиш тепер помітив, що дядько на ковзанах. Андрійко ткнув йому в руки свою стару клюшку, а сам узяв нову:

— Ану, давай, хто кого?

— «Давайте» кажуть старшому.

— А-а-а, давайте, вусатий дядьку,— реготав, аж переливався, Андрійко і нікому не казав тієї таємниці, що він тепер викликав на змагання свого старшого брата Петра, піонерського ватажка їхнього загону.— Ну ви ж і придумали, хвалю за винахідливість. Це у вас чи не од батька-інженера?

А хлопцям гукнув:

— Після матчу помагаємо тітці Марії шкребти сніг і посипати піском нещасливу ковзанку.

— Тепер уже щаслива,— сказала тітка Марія.

— І вам, і нам, правда? — задзвеніла Зіна.

— Правда, дочко. Аби ви були тільки здорові. А руки у вас золоті. І добре, добре серце...

І зацвів тітці Марії світ блакитними, карими й терновими юними очима.

10 коп.

Дмитрий Семенович Чередниченко

КАТОК

Рассказ

(На украинском языке)

Для старшего дошкольного
и младшего школьного возраста

Художник

Анатолий Петрович Василенко

Издательство «Веселка»

Київ-4, Басейная, 1/2

Редактор Ю. М. Набока. Художний редактор В. А. Кавун.
Технічний редактор В. І. Дмухар. Коректор В. В. Богаєвський.

І.В. № 947

Здано на виробництво 14.12. 1977 р. Підписано до друку 10.05. 1978 р. Формат 70 x 90/16. Папір офс. № 2. Гарнітура журнальна. Друк офсетний. Фіз. друк. арк. 1. Обл.-вид. арк. 1,23. Умовн. друк. арк. 1,17. Тираж 125 000. Зам. 7—3365. Ціна 10 коп. Видавництво «Веселка». Київ-4, Басейна, 1/2. Головне підприємство республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига» Держкомвидаву УРСР. Київ-57, Довженка, 3.